

Ο Δάσκαλος του υπόδουλου Γένους

/ [Επικαιρότητα](#)

Του Κωνσταντίνου Χολέβα - Πολιτικού Επιστήμονος

Στόν χειμαζόμενο από την τουρκική κατάκτηση Ελληνισμό έστειλε η Θεία Πρόνοια μία μεγάλη μορφή κατά τον 16ο αιώνα. Πρόκειται για τον Άγιο Δαμασκηνό Στουδίτη, τον οποίο η Εκκλησία μας τιμά στις 27 Νοεμβρίου. Κληρικός, λόγιος, μαχητικός Ορθόδοξος, συγγραφέυς θαυμαστών βιβλίων, σοφός, σεμνός και ασκητικός, ο Δαμασκηνός υπήρξε άριστος Ποιμενάρχης στις δύο Επισκοπές όπου τον απέστειλε το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Πρώτα στην Επισκοπή Λητής και Ρεντίνης (σημερινή Μητρόπολη Λαγκαδά) και στη συνέχεια στην Μητρόπολη

Ναυπάκτου και Άρτης, όπως ονομαζόταν τότε.

Ο Δαμασκηνός γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη μάλλον το 1520. Σπούδασε στην Κωνσταντινούπολη και είχε δάσκαλο τον διάσημο στην εποχή του Θεοφάνη Ελεαβούλκο Νοταρά. Συνδέθηκε με την ιστορική Μονή Στουδίου, γι' αυτό και ονομάστηκε Στουδίτης. Συνεργάστηκε στενά με σπουδαίους Πατριάρχες όπως ο Μητροφάνης, ο Ιωάσαφ Β΄ ο Μεγαλοπρεπής και ο Ιερεμίας ο Τρανός. Εξελέγη Επίσκοπος Λητής και Ρεντίνης το 1560 και η χειροτονία του έγινε στη Θεσσαλονίκη και μάλιστα στον γνωστό Ναό της Ροτόντας, σήμερα Ναό του Αγίου Γεωργίου. Λόγω της Τουρκοκρατίας ο Μητροπολιτικός Ναός της Αγίας Σοφίας Θεσσαλονίκης είχε μετατραπεί σε τζαμί και για ένα διάστημα ως Μητροπολιτικός Ναός εχρησίμευσε η Ροτόντα, γνωστή τότε ως Ναός των Αρχαγγέλων.

Ένεκα του κύρους του απέκτησε και τον τίτλο: Πρόεδρος Πολυανής (δηλαδή του σημερινού Κιλκίς). Λόγω της παιδείας του εστάλη από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στη Μικρά Ρωσία (Ουκρανία και Λευκορωσία) για να στηρίξει το Ορθόδοξο ποίμνιο απέναντι στην προπαγάνδα των Παπικών, οι οποίοι υπεστηρίζοντο από τους Λιθουανούς κατακτητές. Επίσης λόγω του θαυμασμού, που έτρεφαν πολλοί προς τις γνώσεις του, εκλήθη να μετάσχει στη επιτροπή διαλόγου με τους Λουθηρανούς θεολόγους του Πανεπιστημίου της Τυβίγγης, οι οποίοι είχαν συντάξει την «Αυγουστιαία Ομολογία».

Το 1573 ο Δαμασκηνός ονομάζεται Πρόεδρος Επισκοπής Δημονίκου και Ελασσώνος και διαμένει για μικρό διάστημα στη Μονή Ολυμπιωτίσσης κοντά στην Ελασσώνα.

Το 1574 προάγεται σε ανώτερη θέση. Η Λητή ήταν Επισκοπή υπό τον Αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης. Τώρα αποστέλλεται στην Άρτα, έδρα Μητροπολίτου με μεγάλη έκταση. Ο Ναυπάκτου και Άρτης εποίμαινε επί Τουρκοκρατίας τρεις σημερινούς Νομούς: Άρτης, Πρεβέζης και Αιτωλοακαρνανίας. Στην Άρτα εκοιμήθη το έτος 1577. Ο Ακαρνάν λόγιος Συμεών Καβάσιλας έγραψε το ακόλουθο επίγραμμα, για να επαινέσει την αρχαιοελληνική παιδεία και το ήθος του Δαμασκηνού:

«Τὸν πάρος εἵκελον Ἀθανάτοις γράψαντα τάδ' ἄνδρα,

Φεῦ κόνις Αἰτωλῶν κρύψεν ἄδηλον ἄλις,

Ἑλλήνων μὲν τὴν σοφίαν βαρὺς ὤλεσεν αἰών,

Ὅς δὲ φιλέλληνας πάντας ἀπωρφάνισεν.

Εἰς τὸν σοφώτατον Μητροπολίτην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Κύριον Δαμασκηνὸν καὶ τὴν αὐτοῦ βίβλον».

Δηλαδή: «Τον όμοιο με τους Αθάνατους άνδρα που έγραψε αυτά (τα έργα),

Αλλίμονο, το χώμα των Αιτωλών έκρυψε αρκετά, ώστε να μη φαίνεται,

κακή στιγμή έφερε φθορά στη σοφία των Ελλήνων,

Αυτός δε άφησε ορφανούς όλους τους φιλέλληνες.

Στο σοφώτατο Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Άρτης Κύριον Δαμασκηνόν και τα βιβλία του».

Βλέπουμε ότι ο Συμεών επαινεί τον Δαμασκηνό ως φορέα της σοφίας των Ελλήνων, γεγονός που αποδεικνύει ότι κατά την περίοδο εκείνη δεν έπαυσε να χρησιμοποιείται το όνομα Έλλην παράλληλα με τα ονόματα Ρωμής και Γραικός.

Για τη μεγάλη του προσφορά και την αγία ζωή του Δαμασκηνού, το Οικουμενικό Πατριαρχείο το 2013, με τις ενέργειες του Μητροπολίτου Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης κ. Ιωάννου, τον ανεκήρυξε Άγιο και όρισε να εορτάζεται κάθε χρόνο στις 27 Νοεμβρίου.

Ο Δαμασκηνός υπήρξε πραγματικός δάσκαλος του υποδούλου Γένους. Ο 16ος αιώνας ήταν μία σκοτεινή περίοδος με διώξεις των Χριστιανών από τους Οθωμανούς δυνάστες, εξισλαμισμούς, ταπεινώσεις, απαγορεύσεις και άλλα δεινά. Η Ορθόδοξη Εκκλησία αγωνίσθηκε να διατηρήσει όχι μόνον την Πίστη, αλλά και τη γλώσσα και την εθνική ταυτότητα. Όποιος εξισλαμιζόταν, έλεγαν ότι τούρκεψε. Με απλά λόγια: Όποιος χανόταν για την Ορθοδοξία χανόταν και για τον Ελληνισμό. Ο Δαμασκηνός είχε πλήρη συνείδηση των δυσκολιών και των ευθυνών. Έδωσε βάρος στη Χριστιανική και στην ελληνοπρεπή παιδεία.

Για τη στήριξη της Πίστης έγραψε το 1558 «Ακολουθία και Εγκώμιον εις τον Νεομάρτυρα Νκόλαον». Άλλωστε είχε και συγγένεια με έναν άλλο Νεομάρτυρα, τον Δαμιανό από το Μυρίχοβο Καρδίτσας. Έγραψε επίσης στίχους μιμούμενος το δακτυλικό εξάμετρο του Ομήρου. Είχε γνώσεις περί των φυσικών επιστημών, όπως φαίνεται στο έργο του: «Προγνωστικά σημεία περί βροχής, ανέμου, εκ των αστέρων και της σελήνης, εκ διαφόρων ποιητών και διδασκάλων, ποίημα κυρού Δαμασκηνού, Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Άρτης».

Το πιο διάσημο και πολυδιαβασμένο έργο του εγράφη όταν ο Δαμασκηνός ήταν απλός υποδιάκονος. Έχει τον τίτλο: «Θησαυρός Δαμασκηνού του υποδιακόνου και Στουδίτου του Θεσσαλονικέως, μετά της προσθήκης εν τω τέλει και ετέρων επτά λόγων ψυχωφελετάτων και της εξηγήσεως του Πάτερ ημών». Το βιβλίο περιέχει 36 αγιολογικούς, πανηγυρικούς και ηθικούς λόγους, γραμμένους σε γλώσσα κατανοητή από τον απλό λαό. Ο Θησαυρός μεταφράσθηκε σε όλες σχεδόν τις γλώσσες των Βαλκανίων και ωφέλησε τα μέγιστα τους Ορθοδόξους, οι οποίοι έπρεπε να σταθούν όρθιοι απέναντι στο καταπιεστικό Οθωμανικό Ισλάμ και στις προπαγάνδες των Δυτικών Χριστιανών.

Η μνήμη του Αγίου Δαμασκηνού Στουδίτου τιμάται πανηγυρικώς στις τρεις Μητροπόλεις, τις οποίες εποίμανε: Στη σημερινή Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης, στη Μητρόπολη Ναυπάκτου και στη Μητρόπολη Άρτης. Στο παρεκκλήσιο του Επισκοπείου της Άρτης έχει αγιογραφηθεί η εικόνα του. Προσευχόμαστε να

έχουμε την ευλογία του!

Εφ. Ορθόδοξη Αλήθεια

